

Integratie en Diversiteit

Projectoverzicht Research voor Beleid

Zoetermeer, oktober 2011

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Research voor Beleid. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Research voor Beleid. Research voor Beleid aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Voorwoord

In Nederland leven mensen met verschillende culturele achtergronden en leefstijlen samen. Integratie van deze verschillen in onze maatschappij, met behoud van diversiteit, gaat niet zonder slag of stoot en brengt een heel scala aan vraagstukken met zich mee. Bijvoorbeeld vraagstukken over actief burgerschap en sociale integratie. Of vraagstukken over een volwaardige deelname aan het arbeidsproces, de toegankelijkheid van voorzieningen en over segregatie in het onderwijs. En uiteraard zijn er de aandachtswijken met vraagstukken over een leefbare, diverse en veilige woonomgeving.

Onderzoek kan beleidsmakers helpen situaties te duiden, beleidsinterventies te ontwikkelen en waar nodig bij te sturen. Research voor Beleid beschikt over ruime ervaring met onderzoek naar integratie en diversiteit op het snijvlak van zorg en welzijn, werk en inkomen, onderwijs, openbaar bestuur, en de woonomgeving. Wij hebben tevens ervaring met onderzoek onder moeilijk bereikbare groepen met verschillende culturele achtergronden.

Onze opdrachtgevers zijn onder meer Forum, de ministeries van Binnenlandse Zaken (Wonen, Wijken en Integratie), Buitenlandse Zaken, VWS, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Defensie, de Europese Commissie, gemeenten en Amnesty International.

In deze brochure treft u een overzicht aan van de onderzoeken die wij de afgelopen acht jaar uitvoerden op dit terrein.

Voor meer informatie:

Paul Poortvliet
p.poortvliet@research.nl
079-322 2778

Bram Frouws
b.frouws@research.nl
079-322 26 79

Judith Zweers
j.zweers@research.nl
079-322 27 75

Meer informatie over Research voor Beleid, actuele ontwikkelingen, projecten en publicaties is te vinden op de website <http://www.research.nl>

Projecten Integratie, participatie en diversiteit

Advies arbeidsmarktpositie niet-westerse jongeren in Amsterdam

De Dienst Werk en Inkomen van de gemeente Amsterdam ontwikkelt een meerjarenplan om de arbeidsdeelname van niet-westerse jongeren te vergroten. De gemeente vroeg Research voor Beleid advies bij de ontwikkeling van dit plan. Welke barrières komen de jongeren tegen bij het zoeken naar werk? En hoe zwaar wegen die barrières? Tijdens twee verdiepingssessies is hierover gesproken met DWI Amsterdam. Zo hebben we onze kennis over diversiteitsbeleid, jeugdwerkloosheid, re-integratie en culturele diversiteit onder jongeren voor de gemeente kunnen bundelen en de gemeente een bruikbaar en toepasbaar advies kunnen geven over de inrichting van het meerjarenplan. Hierbij hebben we gebruik gemaakt van onderzoeken die Research voor Beleid de afgelopen jaren vanuit verschillende invalshoeken naar deze thematiek heeft uitgevoerd. Het adviestraject is afgesloten met een presentatie tijdens een expertbijeenkomst met de gemeente Amsterdam.

Methodieken : Deskresearch, brainstorm, presentatie
Opdrachtgever : Gemeente Amsterdam (DWI)
Periode : 2011

Vooronderzoek Beleidsvaluatie Migratie en Ontwikkeling

In opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft Research voor Beleid een vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van de beleidsvaluatie Migratie en Ontwikkeling. De beleidsnotitie 'Internationale Migratie en Ontwikkeling' uit 2008 beschrijft het huidige Nederlandse migratie- en ontwikkelingsbeleid. Aan de Tweede Kamer is toegezegd dat de activiteiten zoals uitgevoerd in het kader van deze beleidsnotitie in 2011 worden geëvalueerd. Voor een gedegen evaluatie is een vooronderzoek van belang. Dit dient ertoe de bruikbaarheid van bestaande informatiebronnen in kaart te brengen: in welke mate vormen reeds beschikbare rapportages en tussentijdse evaluaties een basis voor de evaluatie. Het vooronderzoek draagt hiermee bij aan de voorbereiding van de evaluatie en levert input voor het opstellen van de Terms of Reference hiervoor.

Methodieken : Deskresearch
Opdrachtgever : Ministerie van Buitenlandse Zaken
Periode : 2011

Best practices diversiteitsbeleid gemeenten, provincies en waterschappen

De samenwerkende A&O Fondsen voor Gemeenten, Provincies en Waterschappen hebben een plan van aanpak opgesteld om organisaties binnen de drie sectoren met concrete activiteiten en een stimuleringsregeling te stimuleren en te faciliteren bij het ontwikkelen en uitvoeren van een diversiteitsbeleid. Diversiteit stimuleert creativiteit en kan de kwaliteit van overheidszaken vergroten. Ook biedt diversiteit kansen met het oog op een toekomstige krappe arbeidsmarkt. Juist daarom is van belang de kennis en ervaring die wordt opgedaan met diversiteitsprojecten te delen en hiervan te leren met het oog op de toekomst en een eventuele duurzame borging van diversiteitsbeleid binnen decentrale overheden. Research voor Beleid en zusterbedrijf Stratus voeren samen een onderzoek uit naar best practices van diversiteitsprojecten binnen deze overheden. Dit onderzoek resulteert in een publicatie waarin beschrijvingen gebundeld zijn van een tiental praktijkvoorbeelden binnen decentrale overhe-

den en vijf landelijke diversiteitsprojecten die voor alle drie de sectoren gelden.

Methodieken : Deskresearch, casestudies, interviews
Opdrachtgever : Samenwerkende A&O Fondsen Gemeenten, Provincies en Waterschappen
Periode : 2011-2012

Duurzame terugkeer van ex-asielzoekers

Op 1 februari 2010 is de Stichting Duurzame Terugkeer (SDT) van start gegaan, bestaande uit VluchtelingenWerk Nederland, IOM, Maatwerk bij Terugkeer, Beyond Borders, Stichting Mondiale Samenleving, HIT Foundation, Pharos en Nidos. De SDT ondersteunt ex-asielzoekers door een 'persoonlijk ontwikkelfonds in natura' bij de terugkeer naar het land van herkomst en het opbouwen van een toekomst aldaar. Het ontwikkelfonds kan worden aangewend voor bijvoorbeeld scholing, hulp bij de bemiddeling naar werk en begeleiding van een eigen bedrijf, inclusief toegang tot microkredieten. Deze activiteiten sluiten aan bij de Beleidsnotitie Internationale Migratie en Ontwikkeling uit 2008, waarin de regering aankondigde (ex-)asielzoekers te ondersteunen bij terugkeer naar en duurzame herintegratie in hun land van herkomst. Besloten is de SDT gedurende de eerste twee jaren als pilot-project te beschouwen en aan het einde van het eerste jaar een tussentijdse evaluatie uit te voeren. In opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) heeft Research voor Beleid de tussentijdse evaluatie uitgevoerd.

Methodieken : Deskresearch, diepte-interviews
Opdrachtgever : Ministerie van Buitenlandse Zaken
Periode : 2010-2011

Arbeidsmarktintegratie niet-westerse allochtonen

De arbeidsmarktpositie van niet-westerse allochtonen blijft achter bij die van autochtonen. In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid brengt Research voor Beleid de arbeidsmarktpositie van niet-westerse allochtonen in kaart. Het onderzoek is zowel gericht op kwantitatieve gegevens over de arbeidsmarktpositie van niet-westerse allochtonen als kwalitatieve informatie over succesfactoren, belemmeringen en verklaringen voor verschillen tussen groepen allochtonen. Ook levert het onderzoek handvatten op voor concrete beleidsinterventies op lokaal en landelijk niveau. De eerste fase van het onderzoek bestaat uit een literatuurstudie die uitmondt in een tussenrapport. Op grond van de dan overgebleven kennislacunes wordt besloten welke onderzoeksmethoden worden ingezet in de tweede, verdiepende fase van het onderzoek, waarin in ieder geval aandacht is voor de arbeidsmarktsituatie van allochtone meisjes en waarin we spreken met werkcoaches en intermediairs.

Methodieken : Deskresearch, diepte-interviews, bestandsanalyse, groepsdiscussie
Opdrachtgever : Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Periode : 2010-2011 (lopend)

Internationale vergelijking Diversiteitsbeleid

Research voor Beleid voert in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een internationale vergelijking uit naar diversiteitsbeleid in de publieke sector. In het onderzoek vergelijken we het diversiteitsbeleid in de publieke sector in tien landen. Het onderzoek richt zich op het diversiteitsbeleid in de publieke ten aanzien van etnische diversiteit, gender en leeftijd in België, Frankrijk, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk,

Zweden, Noorwegen, Denemarken, de Verenigde Staten, Canada en Australië. De inzichten uit tien landenstudies beantwoorden de vraag hoe Nederland er in internationaal perspectief voor staat op het gebied van diversiteitsbeleid. Op basis van die inzichten en good practices in andere landen trekken we lessen voor het Nederlandse diversiteitsbeleid in de publieke sector.

Methodieken : Deskresearch, interviews met academici en ambtenaren in 11 landen
Opdrachtgever : Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Periode : 2010

Diversiteit in Jeugdbeleid

Met haar programma 'Diversiteit in het Jeugdbeleid' wil ZonMw stimuleren dat migrantenkinderen en ouders beter worden bereikt met jeugdvoorzieningen en interventies voor jeugd. Research voor Beleid ondersteunt FORUM bij een onderzoek, dat onderdeel is van dit programma, en tot doel heeft zichtbaar te maken hoe succesvolle strategieën voor toegankelijke jeugdzorg structureel kunnen worden ingebed. Momenteel bestaat er nog onvoldoende kennis over de wijze waarop succesvolle strategieën om het bereik van jeugdvoorzieningen onder migranten te vergroten, structureel in het beleid van deze voorzieningen kunnen worden ingebed. Daarom onderzoekt FORUM de aanpak binnen 3 pilotprojecten waar sprake is van samenwerking tussen jeugdvoorzieningen en migrantenorganisaties. Het onderzoek leidt uiteindelijk tot een werkmodel voor inbedding van succesvolle strategieën in het beleid van de instelling, dat breed wordt uitgedragen. Research voor Beleid adviseert FORUM binnen dit project, met het doel de onderzoekstechnische kwaliteit te vergroten.

Methodieken : -
Opdrachtgever : Forum
Periode : 2010-2011 (lopend)

Achtergronden van illegale arbeid

Doordat mei 2007 geen tewerkstellingsvergunning meer nodig is voor inwoners van de nieuwe lidstaten van de Europese Unie (met uitzondering van Roemenië en Bulgarije) is de omvang van illegale tewerkstelling sterk teruggelopen. Niettemin bestaat het fenomeen nog steeds. Daarmee wordt de Wet Arbeid Vreemdelingen ontdoken. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft Research voor Beleid gevraagd onderzoek te doen naar de omvang, aard en sectorale verschuivingen van illegale tewerkstelling. Daarbij gaat in het bijzonder de aandacht uit naar nieuwe fenomenen en constructies en naar vormen van criminaliteit die gepaard gaan met illegale tewerkstelling. In het onderzoek is gesproken met een breed spectrum aan deskundigen van instanties zoals de SIOD, de Arbeidsinspectie, de IND, het RIEC en de Vreemdelingenpolitie en zijn tien casestudies uitgevoerd in specifieke sectoren en naar specifieke fenomenen van illegale tewerkstelling.

Methodieken : Deskresearch, interviews, telefonische enquête werkgevers, internetenquête uitzendbureaus
Opdrachtgever : Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Periode : 2010 (lopend)

Niet werkende laagopgeleide vrouwen

Laagopgeleide vrouwen werken veel minder vaak – en veel minder uren – dan vrouwen met een hogere opleiding. Hoe komt dat? Wie zijn de vrouwen die niet werken, waarom blijven

ze thuis? Spelen culturele aspecten hier een rol? De afgelopen maanden heeft Research voor Beleid onderzoek gedaan naar de arbeidsdeelname van laagopgeleide vrouwen, in opdracht van het Ministerie van OC&W. Dit ministerie ziet arbeidsparticipatie als een belangrijk middel in het stimuleren van economische zelfstandigheid en het voorkomen van sociale uitsluiting van vrouwen. Samen met EIM is Research voor Beleid via kwantitatieve analyses van CBS-data op zoek gegaan naar het antwoord op de vraag *wie* deze vrouwen zijn: wat is hun etniciteit, wat is de omvang van de verschillende (etnische) groepen niet-werkende vrouwen en wat zijn de kenmerken van deze vrouwen? Daarnaast hebben we samen met zusterorganisatie IPM vijf focusgroepen met laagopgeleide vrouwen gehouden: drie groepen met autochtone niet-werkende vrouwen, één groep met autochtone, Antilliaanse en Surinaamse werkende vrouwen en één groep met Marokkaanse niet-werkende vrouwen. In deze gesprekken is ingegaan op het beeld dat vrouwen hebben van werken en thuisblijven, wat vrouwen *tegenhoudt* om te gaan werken en ook op wat hen *drijft* om het leven te leiden wat ze nu doen. Tot slot is besproken of en hoe vrouwen te motiveren zijn om aan het werk te gaan.

Methodieken : Deskresearch, bestandsanalyse, focusgroepen,
Opdrachtgever : Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Periode : 2010-2011 (lopend)

Vier scenario's voor de toekomst van de multi-etnische samenleving in Nederland

In opdracht van het Ministerie van VROM, Wonen Wijken Integratie, voerde Research voor Beleid het "what-if" deel van de Scenariostudie naar de Multi-etnische Samenleving (SMS) uit. Het prognosedeel van de SMS werd uitgevoerd door het NIDI. Beide rapporten zijn inmiddels beschikbaar.

In het "what if"-deel is een viertal mondiale scenario's uitgewerkt die via migratiestromen of direct van invloed zijn op de multi-etnische samenleving in Nederland en reflecteren op de uitdagingen die deze ontwikkelingen stellen aan de multi-etnische samenleving. De scenario's zijn:

- Rusland: herstel van hegemonie
- Het Midden-Oosten: conflicten
- Het Midden-Oosten: stabilisatie
- Migratie vanuit Afrika

Het rapport bevat, naast de vier scenario's, perspectieven voor beleid die bestuurders en beleidsmakers moeten ondersteunen in beleidsvoorbereiding voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen op het gebied van migratie en integratie.

Methodieken : Deskresearch, interviews, webdiscussie, expertmeeting
Opdrachtgever : Ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie
Periode : 2009

Midden- en Oost-Europeanen in Nederlandse woonwijken

De komst van veel Midden- en Oost-Europeanen (zogenoeten MOE-landers) naar Nederland heeft gevolgen voor de wijken waar zij zich vestigen. In opdracht van het Ministerie van VROM/Wonen, Wijken en Integratie heeft Research voor Beleid een serie groepsgesprekken gevoerd met Nederlandse wijkbewoners en met MOE-landers in drie Nederlandse gemeenten. Het Ministerie van VROM/Wonen, Wijken en Integratie wil weten op welke wijze MOE-landers en Nederlanders samenleven en samenwonen. WWI voert zelf onderzoek uit naar de rol van gemeenten en woningcorporaties, maar vraagt steun van Research voor Beleid

bij onderzoek naar het aspect van "samenwonen". Wat vinden de wijkbewoners eigenlijk van de komst van de MOE-landers en welke (concrete) ervaringen hebben ze? Wat zijn de gevolgen van de komst van de MOE-landers voor de wijk? Maar ook andersom, welke ervaringen hebben de MOE-landers in hun nieuwe woonomgeving en wat vinden ze daar eigenlijk van? En, ten slotte, welke oplossingsmogelijkheden zijn er voor de geïdentificeerde problemen?

Methodieken : Deskresearch, groepsgesprekken
Opdrachtgever : Ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie
Periode : 2010

Integratie van migranten op de arbeidsmarkt in Europa

Europa vergrijsst in hoog tempo, terwijl de vraag op de arbeidsmarkt ook de komende jaren toe zal blijven nemen. Om de lacunes op de arbeidsmarkt aan te vullen zal Europa meer en meer afhankelijk worden van de toestroom van migranten. Tussen de Europese landen onderling zijn echter grote verschillen in de mate waarin migranten zijn geïntegreerd in de arbeidsmarkt. Research voor Beleid voert in 2009 een grote vergelijkende studie uit voor de Europese Commissie naar de integratie van migranten op de arbeidsmarkt in 15 verschillende Europese landen. Het onderzoek bestaat uit vijftien landenstudies, waarin de barrières die migranten tegen komen bij het vinden en houden van een passende baan worden geïnventariseerd. Ook wordt onderzocht welke (innovatieve) maatregelen er zijn getroffen om de integratie te bevorderen. Na een eerste inventarisatie worden in elk land één of twee beleidsprogramma's geselecteerd waarbinnen verdiepende casestudies worden uitgevoerd. Het onderzoek resulteert in een breed overzicht van de Europese ontwikkelingen ten aanzien van de integratie van migranten op de arbeidsmarkt, en een verdiepend inzicht in de beleidsmaatregelen die aan te merken zijn als goede praktijken. In dit onderzoek werken we samen met een netwerk van experts in Europa die zich actief met dit thema bezighouden en ingeschreven zijn bij het IMISCOE Network of Excellence.

Methodieken : Deskresearch, inventarisatie, casestudies
Opdrachtgever : Europese Commissie, DG Employment
Periode : 2008-2009

Evaluatie Kaderprogramma Aan de Goede Kant van de Eer

Om het aantal slachtoffers van eengerelateerd geweld terug te brengen is in 2006 het programma Eengerelateerd geweld gestart. Onderdeel van het programma is het kaderprogramma "Aan de goede kant van de eer". Het kaderprogramma besteedt aandacht aan verbetering van samenwerking van minderhedenorganisaties met professionele instellingen, richt zich op verhoging van de zelfredzaamheid en stimuleert de totstandkoming van een mentaliteits- en gedragsverandering binnen de gemeenschappen waar eengerelateerd geweld zich voordoet. Bij de uitvoering van het programma zijn koepelorganisaties van migranten en achterbanorganisaties betrokken. Research voor Beleid voert de tussen- en de eindevaluatie van het kaderprogramma uit. In de tussenevaluatie ligt het accent op de stand van zaken bij de uitvoering. De eindevaluatie focust zich op de resultaten en effecten.

Opdrachtgever : Ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie
Periode : Lopend (2009-2011)

Huiselijk en eengerelateerd geweld

Voor het ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie voert Research voor Beleid een onderzoek uit naar huiselijk en eengerelateerd geweld. Dit onderzoek betreft twee delen en resulteert in twee afzonderlijke rapporten.

A. Hoe worden migranten bereikt in de gemeentelijke aanpak van huiselijk geweld?

In dit deel onderzoekt Research voor Beleid in hoeverre gemeenten in hun beleid op het terrein van huiselijk geweld migranten en vluchtelingen als specifieke doelgroep benoemen en welke maatregelen zij genomen hebben om hen te bereiken. Op welke wijze zijn deze maatregelen tot stand gekomen en is er aandacht voor continuïteit en borging? Zijn er interessante voorbeelden waar lessen uit kunnen worden getrokken?

B. Samenwerking met migrantenorganisaties rond een gevoelig onderwerp

In dit onderzoek concentreren we ons op de keten van professionals die betrokken zijn bij de aanpak van veiligheidsgerelateerde vraagstukken, zoals politie, justitie, jeugdzorg en gemeenten. Research voor Beleid onderzoekt welke samenwerkingsverbanden er zijn tussen migrantenorganisaties en professionele instellingen in deze keten. Doel van het onderzoek is het bundelen van inzichten en ervaringen die zijn opgedaan in zulke samenwerkingsverbanden. Deze kennis kan in de toekomst gebruikt worden voor de aanpak van huiselijk en eengerelateerd geweld.

Het onderzoek bestaat onder meer uit een internetenquête onder 54 gemeenten, telefonische interviews met 25 gemeenten, telefonische interviews met 40 migrantenorganisaties, en 16 case studies met analyse van documenten, telefonische en face-to-face interviews met gemeenten, ketenpartners en migrantenorganisaties.

Methodieken : Deskresearch, internetenquête, interviews en casestudies
Opdrachtgever : Ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie
Periode : 2009-2010

Allochtonen en seksualiteit

Bepaalde groepen allochtonen hebben een meer dan gemiddelde kans op problemen met de seksuele gezondheid. Eerder onderzoek wijst uit dat de belangrijkste problemen zijn:

- tienerzwangerschappen onder Surinaamse en Antilliaanse meisjes
- onbedoelde zwangerschap onder Afrikaanse en Midden- en Zuid- Amerikaanse vrouwen
- soa's onder Surinaamse en Antilliaanse jongeren
- seksuele dwang onder Turkse en Marokkaanse meisjes

Het ministerie van VWS wil de seksuele gezondheid van deze groepen verbeteren. Bestaande interventies blijken deze groepen erg moeizaam of niet te bereiken. Research voor Beleid voerde daarom onderzoek uit naar wat er leeft op het gebied van seksualiteit onder deze doelgroepen, zodat met interventies kan worden aangesloten op deze belevingswereld.

De hoofdrol in het onderzoek was weggelegd voor jongens en meisjes en mannen en vrouwen van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse, Antilliaanse en Afrikaanse afkomst die in veertig persoonlijke diepte-interviews eerlijk en open hebben verteld over hun beleving van seksualiteit. De groep respondenten die deelnam aan het onderzoek was over het algemeen relatief laag opgeleid en woonachtig in achterstandswijken. Research voor Beleid is er goed in geslaagd met deze moeilijk bereikbare doelgroep in gesprek te komen. Om te zorgen dat zij over een dergelijk gevoelig onderwerp wilden praten, is een team van onderzoekers in-

gezet die ervaring en affiniteit met de doelgroepen hebben en bovendien ervaring hebben met het afnemen van vraaggesprekken over gevoelige onderwerpen. De onderzoekers namen de vraaggesprekken af samen met een specialist die thuis is in de taal en cultuur van de respondenten.

Naast de doelgroep zelf hebben 26 professionals die vanuit verschillende invalshoeken betrokken zijn bij de doelgroep, de problematiek en interventies deelgenomen aan het onderzoek.

Op die manier is een breed scala aan, deels cultureel bepaalde, determinanten die ten grondslag liggen aan problemen met de seksuele gezondheid geïdentificeerd, zoals man-vrouw verhoudingen, opvoeding, relationele vaardigheden en sociaal-economische status. Daarnaast is inzicht gekregen in succes- en faalfactoren van interventies en zijn we gekomen tot praktisch toepasbare aanbevelingen voor effectieve interventies. Deze zijn onderverdeeld naar typen interventies (bijvoorbeeld op scholen of gericht op ouders), de ingrediënten van interventies (een serieuze boodschap en de doelgroep betrekken) en de organisatie en het proces van interventies (centrale regie en aansluiting op de lokale praktijk).

Methodieken : Deskresearch, doelgroep- en expertinterviews
Opdrachtgever : Ministerie van VWS
Periode : 2008

Diversiteitsbeleid in het onderwijs

Terwijl de leerlingenpopulatie van veel scholen verkleurt blijft het onderwijspersoneel daarin achter. Voor het SBO doen Research voor Beleid en EIM onderzoek naar een businesscase diversiteitsbeleid. Het doel van het onderzoek is inzichtelijk maken op welke manier diversiteitsbeleid van waarde kan zijn voor individuele onderwijsinstellingen. Dat veronderstelt inzicht in (a) redenen voor diversiteitsbeleid en (b) vormgeving van diversiteitsbeleid. Op basis van een literatuurstudie en gesprekken met deskundigen is een indruk verkregen van de belangrijke variabelen (aantallen allochtoon onderwijspersoneel, soorten diversiteitsbeleid, prestatie-indicatoren - uitgesplitst naar onderwijssector) en de relaties daartussen. Vervolgens worden de variabelen, de verbanden en de praktische bruikbaarheid verder getoetst en aangevuld in workshops. Daarbij is gekozen voor een totaal aantal van vier workshops: apart voor po, vo, mbo en hbo. Het onderzoek resulteert in een rapport waarin onderwijsinstellingen praktisch bruikbare informatie, argumenten voor en invulling van diversiteitsbeleid kunnen vinden.

Methodieken : Literatuurstudie, interviews, workshops
Opdrachtgever : SBO
Periode : 2008 -2009

Kostenonderzoek gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen

Volgens een bij de Tweede Kamer in te dienen wetsvoorstel dient geheel Nederland te zijn afgedekt door zogenoemde Antidiscriminatiebureaus (ADB's). Volgens het voorstel zijn ADB's gemeentelijk of regionaal werkende bureaus waar burgers terecht kunnen met meldingen en klachten over discriminatie. De bureaus dienen deze meldingen en klachten te registreren en de klachten in behandeling te nemen. Naast deze wettelijke taken kunnen de ADB's een voorlichtings- en beleidsadviserende rol spelen. Het wetsvoorstel bepaalt verder dat iedere gemeente beschikt over een eerste opvang voor burgers met een melding of klacht. Het is de bedoeling dat de burgers vanuit deze opvang worden doorverwezen naar

het ADB. In opdracht van het directoraat-generaal Wonen, Wijken en Integratie van het ministerie van VROM hebben Research voor Beleid en IOO-Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven een onderzoek uitgevoerd naar de kosten van een landelijke dekkend netwerk van ADB's, de wijze waarop gemeenten de 'eerste opvang' van burgers vormgeven en de met deze vormgeving gemoeide kosten.

Methodieken : Deskresearch, internetenquête, interviews
Opdrachtgever : Ministerie van VROM
Periode : 2008

Evaluatie Europees Vluchtelingenfonds

In opdracht van het ministerie van Justitie heeft Research voor Beleid het Europees Vluchtelingenfonds (EVF) geëvalueerd over het subsidiejaar 2005. De doelstelling van het EVF is het geleidelijk tot stand brengen van een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid die open staat voor diegenen die onder druk van de omstandigheden op wettige wijze bescherming in de Europese Unie trachten te verkrijgen. De evaluatie richt zich op de relevantie, complementariteit (samenhang met andere subsidieregelingen), doeltreffendheid en doelmatigheid van het fonds.

De efficiëntie van EVF 2005 is niet optimaal geweest. Vanwege vertraging bij de goedkeuring van het jaarprogramma door de Europese Commissie zijn veel projecten later gestart. Hierdoor is niet het gehele beschikbare budget besteed. Research voor Beleid heeft het ministerie van Justitie aanbevolen meer aandacht te besteden aan de mainstreaming van de resultaten van de projecten. Resultaten kunnen overgedragen worden naar andere organisaties, of naar gemeenten. Ook al kunnen de projecten niet direct het rijksbrede beleid beïnvloeden, mogelijkserwijs kunnen nieuwe inzichten, werkwijzen of methodieken toch op een bredere schaal gebruikt worden. De duurzaamheid en de reikwijdte van de effecten van het EVF zouden hierdoor vergroot kunnen worden.

Methodieken : Deskresearch, schriftelijke enquête, interviews
Opdrachtgever : Ministerie van Justitie
Periode : 2008

UNI/Diversiteit; gevolgen van 'verkleuring' en internationalisering op vier faculteiten

Het aandeel allochtone studenten aan Nederlandse universiteiten groeit. Op sommige faculteiten vindt deze 'verkleuring' sneller en eerder plaats dan op andere. Welke gevolgen heeft dit, en is beleid op dit gebied wenselijk en zinvol? Moet worden gestreefd naar 'afspiegeling', d.w.z. meer allochtoon wetenschappelijk personeel, op faculteiten met relatief veel allochtone studenten? De stichting SoFoKleS heeft EIM/Research voor Beleid opdracht gegeven om de gevolgen van 'verkleuring' op drie faculteiten in kaart te brengen: op de Economiefaculteit van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Rechtenfaculteit van de Universiteit van Amsterdam en het Departement Farmaceutische Wetenschappen van Universiteit Utrecht. Lopende het onderzoek kwam daar een vierde faculteit bij (Universiteit Wageningen); hier lag de focus echter niet op allochtone, maar op buitenlandse studenten (die in Nederland komen om een Engelstalige opleiding te volgen). Op alle betrokken faculteiten zijn interviews gehouden met de onderwijsdirecteur, iemand van P&O/HRM, een studenten-decaan, en twee groepsgesprekken (een met docenten en een met studenten).

Methodieken : Expertinterviews, groepsgesprekken

Opdrachtgever : Stichting SoFoKles (sociaal fonds voor de kennisector)
Periode : 2008

Gemeentelijk antidiscriminatiebeleid

In opdracht van Amnesty International Nederland heeft Research voor Beleid een quick scan uitgevoerd onder alle Nederlandse gemeenten naar de mate waarin en de wijze waarop zij antidiscriminatiebeleid voeren. De resultaten van deze quick scan waren onderdeel van de Amnesty-publicatie *Aanpak van discriminatie door Nederlandse gemeenten: 443 kansen voor verbetering* die op 2 mei 2007 is aangeboden aan minister Vogelaar van Wonen, Wijken en Integratie. De quick scan, een internetenquête die door 196 van de 443 gemeenten is ingevuld, toonde aan dat gemeenten relatief weinig beleid hebben dat is gericht op het voorkomen en/of tegengaan van discriminatie.

Over het algemeen geldt dat gemeenten met meer dan 100.000 inwoners en gemeenten met een relatief hoog percentage allochtone inwoners het meest doen aan anti-discriminatiebeleid. De belangrijkste reden geen gemeentelijk antidiscriminatiebeleid te voeren lijkt een combinatie van gebrek aan inzicht en onzichtbaarheid van de problematiek. De meeste gemeenten zonder anti-discriminatiebeleid geven aan dat discriminatie bij hen niet speelt en derhalve geen politieke prioriteit heeft.

ADB's/Meldpunten blijken belangrijk voor de kennis van gemeenten en daarmee voor de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijk antidiscriminatiebeleid. Tevens zijn ze belangrijke trekkers van lokaal antidiscriminatiebeleid. Ze onderhouden bijvoorbeeld contacten met andere betrokken partijen als de politie en maatschappelijke organisaties.

Methodieken : Internetenquête onder alle gemeenten, expertinterviews
Opdrachtgever : Amnesty International Nederland
Periode : 2007

Evaluatie pilots Werkende inburgeringsplichtigen

In 2007 is de Wet Inburgering (WI) in werking getreden. In voorbereiding op het nieuwe stelsel wilde het Frontoffice Inburgering onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om ook werkende inburgeringsplichtigen te laten inburgeren. Op 1 september 2005 is een convenant afgesloten tussen de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie en een zestal bedrijven, waarin zij zich verplichten voor een aantal van hun werknemers inburgeringstrajecten op de zetten en/of te faciliteren. Research voor Beleid heeft deze pilots geëvalueerd. De pilotprojecten hebben inzicht gegeven in de vraag welke rol werkgevers kunnen spelen in de inburgering van zowel nieuw- als oudkomers. Deze rol kan variëren van het verstrekken van informatie over inburgeringscursussen tot het intern voorbereiden van inburgeringsplichtigen op hun inburgeringsexamen. De evaluatie bestond uit twee ronden, elk bestaande uit een groeps gesprek (met de projectorganisatie) en individuele interviews met deelnemers aan de trajecten. In de eerste ronde lag de nadruk op de inhoud van de trajecten en de rol van het bedrijf, de werving en motivatie van de deelnemers en de ervaren knelpunten en de verwachtingen ten aanzien van de verdere uitvoering en de resultaten. Het vaststellen van het verdere verloop, het resultaat en de effecten van de pilot was in de tweede evaluatieronde aan de orde.

Methodieken : Documentanalyse, expertinterviews
Opdrachtgever : Ministerie van Justitie
Periode : 2005-2006

Evaluatie beleidsthema 'Multiculturele Samenleving'

Voor de Provincie Noord-Brabant heeft Research voor Beleid in 2006 een deel van de Stimuleringsregeling Sociaal Beleid (SSB) geëvalueerd. Met deze regeling wil de provincie bijdragen aan de multiculturele samenleving. De SSB is een incidentele projectsubsidie voor lokale partijen, zoals gemeenten en maatschappelijke organisaties, die zich willen inzetten voor de multiculturele samenleving. Met de subsidie wil de provincie gelijke kansen voor alle burgers – met behoud van eigen identiteit en culturele verschillen – bevorderen. Doel van de evaluatie was na te gaan of de SSB een geschikt instrument is om de provinciale doelstellingen op het gebied van de multiculturele samenleving te realiseren. Middels dossieronderzoek en diepte-interviews is een kwalitatief beeld ontstaan van organisatie en uitvoering van de projecten en van de effectiviteit van de regeling.

Methodieken : Documentanalyse, diepte interviews, telefonische interviews
Opdrachtgever : Provincie Noord Brabant
Periode : 2006

Ontwikkeling Lokale integratiekaart

Met de lokale integratiekaart van Forum krijgen gemeenten inzicht in de stand van de integratie in hun gemeente vergeleken met het landelijke beeld. Research voor Beleid ontwikkelde dit instrument. Hiervoor werkte Research voor Beleid samen met het CBS, dat de lokale cijfers over integratie leverde. De integratiekaart is online toegankelijk via de website van Forum en bevat informatie over onder meer arbeidsparticipatie van minderheden en slagingspercentage van allochtonen in het onderwijs. De integratiekaart is te vinden op: <http://www.forum.nl/lokaleintegratiekaart>

Methodieken : Bronnenstudie, secundaire analyses
Opdrachtgever : Forum & directie Coördinatie Integratie Minderheden van Justitie
Periode : 2006

Invoering van de herziene wet Inburgering Nieuwkomers

In 2006 is een herziening in de Wet Inburgering Nieuwkomers doorgevoerd. Een belangrijke wijziging in de wet was dat niet alleen 'nieuwkomers', maar ook de 'oudkomers' een inburgeringsplicht hadden. Het ministerie wilde de haalbaarheid van de invoering van de wet graag toetsen, vooral wat betreft de overlap met verplichtingen voor bijstandsgerechtigden. In 2005 is daarom in zes gemeenten een pilot gestart met de nieuwe wet. Research voor Beleid heeft de implementatie en uitvoering van de wetswijziging in deze pilots gemonitord, door het verzamelen van informatie uit de registratiesystemen, dossieronderzoek en gesprekken met o.a. consultants en trajectbegeleiders. De monitor resulteerde in aanbevelingen en leerpunten met betrekking tot de verschillende stappen in de uitvoering van de wet, van intake van 'oudkomers' tot de trajectbegeleiding.

Methodieken : Tellingen, documentanalyse
Opdrachtgever : Ministerie van Justitie
Periode : 2005

Tussenevaluatie van pilots gericht op integratie van Antilliaanse jongeren

Antilliaanse jongeren vormen een erkende probleemgroep binnen de Nederlandse samenleving. Van 2002-2006 liep bij het ministerie van Justitie een experimentele stimuleringsregeling gericht op jongeren van Antilliaanse afkomst. Deze regeling had als doel om lokale

projecten te ondersteunen die een combinatie van voorzieningen aanboden aan de Antilliaanse doelgroep. Deze projecten (de Direkshon-projecten) boden de jongeren tijdelijke huisvesting in combinatie met een traject van coaching scholing en werktoeleiding. De Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden van het ministerie van Justitie wilde, halverwege de looptijd van de pilot, zicht krijgen op de voortgang van de 18 projecten die in de 14 deelnemende gemeenten werden uitgevoerd. Research voor Beleid heeft alle projecten bezocht en met betrokken medewerkers en deelnemers gesprekken gevoerd. Dit onderzoek leidde tot en zicht op de effectiviteit van de stimuleringsregeling, behaalde resultaten per project en aanbevelingen voor het vervolg van de pilot.

Methodieken : Documentanalyse, expertinterviews
Opdrachtgever : Ministerie van Justitie
Periode : 2005

Educatieve televisie voor allochtone Hagenaars

Met educatieve televisieprogramma's wil TV West, de regionale omroep van Den Haag, kijkers met een niet-Nederlandse achtergrond stimuleren om de Nederlandse taal te leren en actief mee te doen in de samenleving. Sinds 2003 zendt TV-West educatieve programma's uit onder de naam ETV Haaglanden. In 2005, twee jaar na de start, heeft Research voor Beleid voor de gemeente Den Haag onderzocht wat het bereik en de waardering is van de televisieprogramma's onder de doelgroep. Uit een telefonische enquête bleek dat ETV onder de doelgroep in twee jaar een grote bekendheid had verworven, en een kwart van de doelgroep kijkt regelmatig naar ETV. De programma's werden bovendien goed beoordeeld.

Methodieken : Telefonische enquête
Opdrachtgever : Gemeente Den Haag
Periode : 2005

'Nationaliteit onbekend': een probleem voor overheden? Gebruik van een vreemde nationaliteit door afnemers van de GBA

Van ca. 100.000 bij de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) geregistreerde inwoners is de nationaliteit onbekend. Het gaat voornamelijk om asielzoekers, die niet beschikken over de noodzakelijke papieren om nationaliteit en identiteit te verifiëren. Voor overheids- en semi-overheidsorganisaties kan het ontbreken van nationaliteitsgegevens problemen opleveren bij de uitoefening van hun publiekrechtelijke taken. Research voor Beleid maakte een probleemanalyse en zocht naar oplossingen voor deze problemen. De problemen doen zich voor bij een klein deel van de afnemers van GBA-gegevens, vooral wanneer bezittingen of familieleden in het land van herkomst moeten worden opgespoord. Een koppeling met IND-gegevens bleek in deze gevallen een bruikbare oplossing.

Methodieken : Expertinterviews, telefonische interviews
Opdrachtgever : Ministerie van Binnenlandse Zaken
Periode : 2005

Equal: tegen discriminatie op de arbeidsmarkt

Het Europese programma EQUAL beoogt het tegengaan van discriminatie en ongelijke kansen op de arbeidsmarkt. Het is een nieuw programma, de opvolger van de programma's ADAPT en EMPLOYMENT. Research voor Beleid verrichtte de ex ante evaluatie van het programma in Nederland. Research voor Beleid bracht in kaart hoe de arbeidsmarkt voor ver-

schillende aandachtsgroepen (vrouwen, vluchtelingen/asielzoekers, overige etnische minderheden, (arbeids)gehandicapten, ouderen en ex-gedetineerden) er op dit moment uitziet en welke beleidsinstrumenten er op landelijk, lokaal en sectoraal niveau er op dit moment reeds worden ingezet.

Methodieken : Documentanalyse, expertinterviews
Opdrachtgever : Ministerie van SZW
Periode : 2004

Toegankelijkheid gesubsidieerde instellingen in Rotterdam en Den Haag

Het dienstenaanbod van gemeenten sluit niet altijd aan op de behoeften van minderheids-groepen. Het ministerie van Justitie wilde daarom inzicht in de mate waarin gesubsidieerde en gepremieerde instellingen (de G&G-sector) in de gemeenten Rotterdam en Den Haag toegankelijk zijn voor allochtone inwoners.

Research voor Beleid onderzocht voor deze gemeenten zowel de mate van participatie van etnische minderheden in personeelsbestand en bestuur, als de mate waarin het dienstenaanbod aansluit op behoeften van minderheidsgroepen. Uit een enquête onder instellingen in Rotterdam en Den Haag bleek dat deze in toenemende mate aandacht hebben voor een divers personeelbeleid. Daarnaast zette ongeveer de helft dan de deelnemende instellingen zich actief in voor het bereiken van minderheidsgroepen.

Methodieken : Deskresearch, expertinterviews, schriftelijke enquête
Opdrachtgever : Ministerie van Justitie
Periode : 2004

Monitoring en evaluatie stimuleringsprojecten allochtone groepen In de periode 1998-2001 heeft het ministerie van SZW financiële steun verleend aan stimuleringsprojecten voor Turkse, Marokkaanse, Antilliaanse en Arubaanse jongeren. De projecten richtten zich op werklozen van allochtone afkomst met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. In samenwerking met Regioplan Onderzoek Advies en Informatie, voerde Research voor Beleid de monitoring en evaluatie van de projecten uit. Het onderzoek geeft inzicht in de mate waarin de regeling succesvol was in de ontwikkeling van methodieken, in de implementatie, en in de uitstroom naar scholing of werk.

Methodieken : Bestandsanalyse, expertinterviews
Opdrachtgever : Ministerie van SZW
Periode : 2004

Evaluatie aanpassing Burgerlijk Wetboek ter voorkoming schijnhuwelijken

In 2001 zijn, ter voorkoming schijnhuwelijken, wijzigingen aangebracht in het Burgerlijk Wetboek. Research voor Beleid heeft onderzocht welke effecten deze wijzigingen hebben gehad op de werklast voor gemeenten en vreemdelingendiensten. Het onderzoek bestond uit een achttal casestudies bij gemeenten en Vreemdelingendiensten, enquêtes onder gemeenten en Vreemdelingendiensten en analyse van gegevens uit het Vreemdelingen Administratie Systeem van 24 politieregio's.

Methodieken : Documentanalyse, expert-interviews
Opdrachtgever : Ministerie van Justitie
Periode : 2003-2004

Diversiteit in het onderwijs: allochtonen, vrouwen en ouderen in schoolbesturen

Het SBO voert al enige tijd het project Full Color uit. Dit project heeft als doel de onderwijssector te interesseren voor intercultureel personeelsbeleid om zo meer allochtoon onderwijspersoneel te krijgen. In dat kader heeft Research voor Beleid een quickscan uitgevoerd onder schoolbesturen naar de samenstelling van het bestuur (aantal allochtonen, vrouwen, en leeftijd). Uit het onderzoek blijkt dat slechts 2% van de bestuursleden allochtoon is. Het aantal vrouwen is 25% en tenslotte zijn bij de meeste schoolbesturen meer dan de helft van de bestuursleden ouder dan 45 jaar.

Methodieken : Telefonische enquête
Opdrachtgever : Sectorbestuur onderwijs
Periode : 2003

Voorlichting over en gebruik van foliumzuur door zwangere vrouwen

Het gebruik van foliumzuur door vrouwen die zwanger wensen te worden vermindert de kans op het krijgen van een kind met bepaalde afwijkingen. Vrouwen met een zwangerschapswens wordt geadviseerd foliumzuur te gebruiken. In 1995 is hiervoor een landelijke campagne gestart. Uit evaluatie van de campagne blijkt dat deze niet geleid heeft tot vermindering van sociaal-economische verschillen in kennis en gebruik van foliumzuur. Dit betekent dat vrouwen met een lage sociaal economische status, waaronder vaak allochtonen vrouwen, de boodschap van de campagne minder goed oppakken dan vrouwen met een hogere sociaal economische status. Research voor Beleid onderzocht in samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam welke factoren het verschil in kennis en gebruik van foliumzuur bij vrouwen van verschillende afkomst beïnvloeden, in hoeverre deze groepen bereikt worden met dergelijke campagnes en of hiervoor meer geschikte alternatieven mogelijk zijn.

Methodieken : Expert-interviews, Literatuuronderzoek
Opdrachtgever : Zorgonderzoek Nederland Preventiefonds
Periode : 2003

Gemeentelijk en provinciaal beleid voor nieuwe etnische groepen

Lange tijd concentreerde het integratiebeleid in Nederland zich rond de zogenoemde klassieke etnische groepen: Turken, Marokkanen, Surinamers, en Antillianen. Omdat in toeneemende mate ook 'nieuwe' etnische groepen zich in ons land vestigen zoals onder meer Somaliërs en Irakezen, bestond bij de minister voor Grotesteden- en integratiebeleid behoefte aan inzicht in de mate waarin deze groepen 'in beeld zijn' bij gemeenten en provincies. Research voor Beleid heeft daartoe een landelijke inventarisatie uitgevoerd waarbij is nagegaan op welke wijze gemeenten zich inzetten voor de integratie van deze nieuwe etnische groepen. De inventarisatie richtte zich zowel op beleid voor de integratie van minderheden in het algemeen, alsook op speciaal beleid voor nieuwe etnische groepen.

Methodieken : Expertinterviews, telefonische enquête
Opdrachtgever : Ministerie van Binnenlandse Zaken
Periode : 2002

Criminaliteitspreventie allochtone jongeren Purmerend en Zaanstad

De ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie hebben in 1997 in de CRIEM-nota expliciet aandacht besteed aan het onderwerp criminaliteit in relatie tot integratie van etnische minderheden. Dit heeft geresulteerd in een aantal concrete voorstellen en activiteiten op het gebied van criminaliteitspreventie. Eén hiervan is de ondersteuning van gemeenten bij de preventie van marginalisering en criminalisering, in het bijzonder jeugdigen uit etnische minderheidsgroepen. Purmerend en Zaanstad behoren tot de 16 gemeenten die op basis van het percentage minderheidsgroepen onder hun inwoners zijn uitgenodigd een meerjarenplan in te dienen. De meerjarenplannen moeten aantonen hoe de gemeenten, samen met de etnische minderheidsgroepen, de komende jaren gaan werken aan een gesloten keten van voorzieningen voor de doelgroep, ter voorkoming van marginalisering. Ter ondersteuning van het meerjarenplan is Research voor Beleid gevraagd om de huidige situatie van jeugdigen in deze gemeenten te inventariseren, het huidige preventiebeleid in kaart te brengen en aanbevelingen te doen voor het toekomstige preventiebeleid.

Methodieken : Documentanalyse, expertinterviews
Opdrachtgever : Gemeente Purmerend
Periode : 2002

Toekomstverkenning traumazorg asielzoekers en vluchtelingen

Centrum 45 heeft gevraagd een verkenning te doen naar de behoefte aan hulpverlening bij minderjarige vluchtelingen en asielzoekers die psychisch leiden als gevolg van ervaring met oorlogsgeweld (posttraumatische stress). Het onderzoek leidde tot een prognose van het aantal potentiële hulpvragers. Daarnaast is op basis van een expertmeeting de aansluiting tussen hulpvraag en hulpaanbod verkend: de conclusie was dat deze aansluiting onvoldoende is.

Methodieken : Workshops, Documentanalyse
Opdrachtgever : Centrum 45
Periode : 2001

Onderzoek tolken en vertalers binnen het ministerie van Justitie

Het ministerie van Justitie nodigt alle tolken en vertalers die werken voor politie en justitie uit om partner te worden in een kwaliteitsproject. Deelnemers ontvangen betere voorwaarden en vergoedingen. In ruil daarvoor moeten zij investeren in opleidingen en deelnemen aan toetsen. Research voor Beleid onderzocht via een telefonische survey wat de redenen zijn van tolken en vertalers om zich al dan niet aan te melden als partner.

Methodieken : Telefonische enquête
Opdrachtgever : Ministerie van Justitie
Periode : 2001

Evaluatie steunfunctie participatie kwetsbare groepen in de Provincie Utrecht

Ter voorbereiding op het vaststellen van een nieuw beleidskader evalueert de provincie Utrecht het Beleidskader Maatschappelijke Participatie en maatschappelijke zorg 1998-2001. Onderdeel hiervan is een onderzoek naar de vraag in hoeverre de klanten van Schakels en het Multicultureel Instituut Utrecht (MIU), twee steunfuncties van de provincie Utrecht, tevreden zijn over de door hen geleverde producten en diensten. Daarbij zijn de klanten gevraagd naar hun oordeel over verschillende kwaliteitsaspecten van de geleverde producten en het handelen van de steunfuncties meer in het algemeen.

Methodieken : Expert-interviews, Telefonische enquête
Opdrachtgever : Provincie Utrecht
Periode : 2001

Ondersteuning veldwerk t.b.v. onderzoek naar het voorkómen van SOA en ongewenste zwangerschap onder Antillianen

Veldwerk voor het project Amor i Salu. Dit project van de GGD Rotterdam richt zich op het voorkomen van SOA en ongewenste zwangerschap onder Antillianen. Research voor Beleid ondersteunde het onderzoek door o.a. training van de interviewers en data-invoer.

Methodieken : Persoonlijke enquête
Opdrachtgever : GGD Rotterdam
Periode : 2000

Relaties van etnische minderheidsgroepen met hun landen van herkomst

In opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur verrichte Research voor Beleid een literatuuronderzoek. De vraag luidde wat bekend is over relaties tussen etnische minderheden in Nederland en hun land van herkomst. Hierbij is gekeken naar bindingen op de volgende terreinen: demografie, economie, media, reizen, overheid en politiek, criminaliteit en religie. Het rapport bevat een overzicht van empirische onderzoeken op dit terrein, evenals een beknopte analyse van de inhoud daarvan.

Methodieken : Literatuuronderzoek
Opdrachtgever : Ministerie van Binnenlandse Zaken
Periode : 2000

Research voor Beleid
Bredewater 26
Postbus 602
2700 MG Zoetermeer
tel: 079 322 22 22
fax: 079 322 22 12
e-mail: info@research.nl
www.research.nl